

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет

Дичаковської Марії Дмитрівни

“Облік, аналіз і контроль фінансування та використання
коштів бюджетної установи”

Спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Автореферат
на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Івано- Франківськ -2023р.

Дипломна робота виконана в Прикарпатському національному університеті
імені Василя Стефаника

Науковий керівник к.е.н., доцент Гнатюк Тарас Михайлович

(науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада, прізвище, ім'я, по
батькові)

Рецензент: к.е.н., доцент Ємець Ольга Іванівна

(науковий ступінь, вчене звання, місце роботи, посада, прізвище, ім'я, по
батькові)

Захист відбудеться «26» червня 2023р.

Завідувач кафедри _____

Баланюк І.Ф.

(підпис) (ім'я та
прізвище)

Зміст

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ КОШТІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

1.1. Облікові аспекти та економічна сутність фінансування та використання коштів бюджетної установи

1.2. Склад та класифікація фінансових ресурсів бюджетної установи

1.3. Нормативне забезпечення обліку фінансування та використання коштів бюджетної установи

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ОБЛІКУ ДОХОДІВ ТА ВИДАТКІВ УПРАВЛІННЯ ЗАХІДНОГО ОФІСУ ДЕРЖАУДИТСЛУЖБИ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

2.1. Організація обліку фінансування та використання коштів бюджетної установи

2.2. Методика обліку фінансування та використання коштів бюджетної установи

2.3. Відображення інформації про доходи і видатки у фінансовій звітності бюджетної установи

РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ ДОХОДІВ І ВИДАТКІВ УПРАВЛІННЯ ЗАХІДНОГО ОФІСУ ДЕРЖАУДИТСЛУЖБИ В ІВАНО-ФРАНКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

3.1. Сучасні підходи до організації контролю доходів і видатків бюджетної установи

3.2. Специфіка та актуальна методика аналізу фінансування та використання коштів бюджетної установи

3.3. Перспективні напрями розвитку обліку, аналізу і контролю фінансування та використання коштів бюджетної установи в сучасних економічних реаліях

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Для ефективного використання бюджетних коштів та державного майна, збереження власності держави та покращення фінансово-господарської діяльності бюджетних установ, вони проводять бухгалтерський облік. Важливою частиною цього обліку є відображення операцій, пов'язаних з надходженням і використанням бюджетних коштів, отриманих доходів і виконаних видатків. Це обов'язковий процес, який дозволяє моніторити ключові показники діяльності бюджетних установ, аналізувати виконання бюджетних програм та здійснювати державний контроль над використанням бюджетних коштів.

Методику та організацію бухгалтерського обліку та складання звітності, аналізу та контролю у бюджетних установах відображено в працях таких учених, як П.Й. Атамас, Ф.Ф. Бутинець, Т.В. Гладких, О.О. Дорошенко, Л.В. Коваль, С.О. Левицька, М.Р. Лучко, В.Ф. Максимова, М.Г. Михайлов, К.П. Проскура, В.Й. Плиса, Є.Ю. Шара, О.Б. Юрченко та ін.

Мета і завдання дослідження. Метою випускної кваліфікаційної роботи є розвиток теоретико-методичних й практичних положень щодо обліку формування і використання коштів бюджетними установами.

Виходячи із мети поставлені наступні завдання дослідження:

- з'ясувати облікові аспекти та економічна сутність фінансування та використання коштів бюджетної установи;
- визначити склад та класифікація фінансових ресурсів бюджетної установи;
- систематизувати нормативне забезпечення обліку фінансування та використання коштів бюджетної установи;
- проаналізувати організацію та методику обліку фінансування та використання коштів бюджетної установи;
- окреслити відображення інформації про доходи і видатки у фінансовій звітності бюджетної установи;
- визначити сучасні підходи до організації контролю доходів і видатків бюджетної установи;

- дослідити специфіку та методику аналізу фінансування та використання коштів бюджетної установи;
- сформуванати перспективні напрями розвитку обліку, аналізу і контролю фінансування та використання коштів бюджетної установи в сучасних економічних реаліях

Об'єкт дослідження – це процес формування і використання коштів бюджетної установи.

Предмет дослідження – сукупність процесів та чинників, які визначають формування і цільового використання коштів Управління Західного офісу Держаудитслужби в Івано-Франківській області.

Методи дослідження. У процесі дослідження використано наступні методи:

- спостереження, порівняння, абстрагування, аналіз та синтез, узагальнення, систематизація, метод класифікації, монографічний метод - при визначенні сутності та складу фінансових ресурсів бюджетної установи;
- вимірювання, аналіз – при аналізі обсягів надходження та використання коштів Управління Західного офісу Держаудитслужби в Івано-Франківській області;
- систематизації, комплексний підхід – при виявленні напрямів розвитку обліку, аналізу і контролю фінансування та використання коштів бюджетної установи в сучасних економічних реаліях

Інформаційна база. Інформаційною базою дослідження виступають наукові праці дослідників, які присвячені дослідженню обліку коштів бюджетної установи, статистична інформація Управління Західного офісу Держаудитслужби в Івано-Франківській області.

Структура та обсяг дослідження. Випускна кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел із 50 найменувань. Загальний обсяг роботи становить 65 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У розділі 1 «Теоретичні засади обліку коштів бюджетних установ» представлені особливості облікових аспектів та економічної сутності фінансування бюджетних установ. Визначаємо основні фактори що впливають на обліковий процес, серед них виділяємо:

1.Негативні

- нагромадження методів ведення обліку на окремих ділянках;
- технічна недосконалість засобів обліку;
- нерациональна організація облікової праці[1,с.97] .

2.Позитивні :

1.Установлення регламентації роботи облікового апарату з метою покращення оперативності та аналітичності бухгалтерського обліку. Це досягається шляхом вдосконалення документообігу та облікової документації, прискорення обробки інформації, ефективного використання робочого часу облікових працівників та забезпечення узгодженої та своєчасної роботи на всіх етапах облікового процесу.

2.Згідно із Законом України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні", установи державного сектору економіки мають можливість самостійно обирати форму бухгалтерського обліку. Це включає в себе вибір певної системи реєстрів обліку, порядку та способу реєстрації та узагальнення інформації, з дотриманням загальних принципів та з урахуванням особливостей своєї діяльності та технології обробки даних.

А це ще раз доказує те що ретельна регламентація методології обліку забезпечує його дієвість, єдність, зіставність показників різних установ, можливість одержання зведених показників для контролю за виконанням кошторисів і бюджетів.

У 2 «розділі організація і методика обліку доходів та видатків в управлінні держаудитслужби» ми детально розглянули організацію, методіку і відображення в обліку використання коштів держустанови. Проаналізувавши систему регулювання можна сказати що стабільність законодавчої бази в регулюванні бюджетного обліку значною мірою впливає на ефективність та результати роботи бухгалтерських служб, адже бухгалтер, функціональні

обов'язки якого пов'язані із здійсненням обліку та видатків, забезпечує своєчасність, повноту та достовірність облікової інформації з метою визначення кінцевого результату діяльності (профіциту чи дефіциту коштів за загальним і спеціальним фондами) і відображення та видатків у звітності розпорядника та одержувача бюджетних коштів тощо.

У розділі 3 «Аналіз та контроль доходів і видатків в управлінні державного контролю» розглянуто сучасні підходи до організації контролю доходів та видатків бюджетної установи, а також перспективні напрями розвитку обліку бюджетних установ у сучасних реаліях.

Аналізуючи загальний рівень фінансового контролю органів державного управління, можна зробити висновок, що багато суб'єктів контролю ще не забезпечують належну фінансову дисципліну. Ця ситуація пояснюється перш за все тим, що діюча система фінансового контролю на місцевому рівні спрямована, насамперед, на виявлення і реєстрацію порушень, а не на їх попередження та профілактику [2, с.69].

Національна система державного фінансового контролю ще достатньою мірою не відповідає сучасним європейським вимогам. Нечіткість механізму встановлення відповідальності посадових осіб створює передумови неналежного рівня фінансово - бюджетної дисципліни по державі у цілому і в переважній більшості регіонів.

У нових умовах господарювання Державний фінансовий контроль роботи органів місцевого самоврядування набуває все більш важливого значення з огляду на те, що встановлені нові правила організації діяльності органів місцевого самоврядування та одержання фінансових ресурсів спрямовані на забезпечення макроекономічної рівноваги, стабілізацію економіки і фінансову безпеку, захист прав власників та створення умов для чесної конкуренції і ефективності економічної системи, поліпшення фінансових можливостей для виконання органами місцевого самоврядування своїх повноважень [3, с.69].

ВИСНОВОК

Таким чином, на підставі здійсненого дослідження, варто зробити наступні узагальнення та висновки:

1. Діяльність державних підприємств, організацій і установ здійснюється у таких сферах, де неможливе або недоцільне використання приватного капіталу. Бюджетними установами та організаціями є такі, що повністю або частково фінансуються за рахунок коштів бюджету (державного чи місцевого) і здійснюють свої видатки відповідно до кошторису як головного планового і фінансового документа.

2. Бюджетні установи відрізняються від інших суб'єктів господарювання тим, що їх витрати не спрямовані на отримання прибутку, а на відновлення ресурсів, витрачених на виконання функціональних обов'язків установи, які визначені установчими документами. При цьому витрати ресурсів не є передумовою для генерації доходу, а використовуються як засіб здійснення фінансово-господарської діяльності.

3. Система бухгалтерського обліку та фінансової звітності державних установ є важливим елементом інфраструктури економіки України. Оскільки функціонування бюджетних установ принципово відрізняється від діяльності інших суб'єктів господарювання, що в свою, чергу впливає на особливість організації і методичку обліку.

4. Облік у бюджетних установах є самодостатньою національною упорядкованою системою збирання, реєстрації й узагальнення інформації про склад засобів, джерел фінансування та зобов'язань установи, фінансових процесів за допомоги суцільного, безперервного й документального обліку господарських операцій, що відображають господарську діяльність, покликаною задовольняти інформаційні потреби процесу управління ощадним і доцільним використанням бюджетних коштів, та науковою методологією, що перебуває у постійному розвитку і вдосконаленні відповідно до соціально-економічних перетворень та рівня світових вимог.

5. Видатки бюджетних установ здійснюються за спеціальною їх економічною класифікацією, яка передбачає поділ видатків бюджетів на

поточні, капітальні та нерозподілені видатки. Економічна класифікація видатків бюджетних установ покладена в основу видаткової частини кошторисів та бюджетної звітності. Чимало елементів поточних видатків бюджетних установ є захищеними статтями бюджету. Бюджетні установи мають особливість, відмінну від інших суб'єктів господарювання, у тому, що їх витрати не спрямовані на заробіток, а на відновлення ресурсів, які були витрачені для виконання функцій, визначених установчими документами. Головна мета таких витрат полягає в забезпеченні функціонування установи, а не в генерації прибутку. Витрати ресурсів вважаються необхідними засобами для здійснення фінансово-господарської діяльності.

6. Ринкові умови господарювання, зміни в інституційному та адміністративному полі, що є об'єктивними факторами, створюють потребу у пошуку та формуванні нових методів обліку в установах державного сектору економіки. Ці методи повинні відповідати новим соціально-економічним відносинам та процесу реформування бухгалтерського обліку.

7. Зміни в законодавстві, зокрема в економічній класифікації видатків бюджетних установ, плані рахунків бухгалтерського обліку, порядку складання і змісту форм фінансової звітності, потребують постійного удосконалення існуючої методики обліку поточних і капітальних видатків бюджету. Це можна здійснити шляхом розроблення науково-практичних рекомендацій, як з обліку видатків, так і з їх відображення у бюджетній звітності. Це підкреслює актуальність проведення нових наукових досліджень у даній області.

8. Місцевим органам влади доручено виконання власних самоврядних та делегованих державою повноважень. Реалізація цих повноважень на належному рівні можлива за умов достатнього рівня їх фінансового забезпечення.

9. В умовах адміністративної та фінансової децентралізації, яку розпочато в Україні у 2019 році, відбувається зростання фінансового забезпечення для здійснення повноважень органами місцевого самоврядування, до яких належить і об'єкт нашого дослідження.

10. Це у свою чергу, призводить до зміни значення і змісту облікової системи, як засобу інформаційної підтримки процесу управління цільовим використання коштів органу місцевого врядування.

11. Оскільки об'єктом нашого дипломного дослідження є орган місцевого самоврядування, а саме Управління Західного офісу Держаудитслужби в Івано-Франківській області, яка належить до бюджетних установ і складає фінансову звітність відповідно до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі «Подання фінансової звітності», бюджетну та інші звітності як розпорядник бюджетних коштів, то це і зумовило особливості висвітлення методики аналізу фінансування та цільового використання бюджетних коштів на підприємствах державного сектору.

12. У ході проведеного аналізу надходжень та використання коштів загального фонду нами з'ясовано, що показники фактичних видатків у цілому та в розрізі окремих елементів не перевищували затверджених бюджетом органу місцевого самоврядування значень, тобто мала місце певна економія у використанні коштів; за 2019 -2021 роки обсяг загального фонду місцевого самоврядування зріс на 172 724,31 грн., або на 50,18 %; видатки цього фонду мали виключно поточний характер; зокрема видатки на використання товарів і послуг збільшилися на 120 357,75 грн., або у 9 разів., з них – оплата послуг (крім комунальних платежів) зросла у 23,14 рази, а оплата комунальних послуг та енергоносіїв – у 2 рази.

13. Аналіз надходження та використання інших надходжень спеціального фонду показав: зближення абсолютних значень підсумків затверджених бюджетами спеціального фонду надходжень і видатків за відповідні роки з їх фактичними величинами, що можна розцінити як позитивне явище щодо обґрунтованості відповідних бюджетних показників і прогнозованості фінансового забезпечення виконання органами місцевого самоврядування своїх повноважень; сума одержаних доходів спеціального фонду за 2019 -2021 рр. зросла на 221 666,78 грн., або на 437,79 %; у 2019-2020 роках мали місце як поточні, так і капітальні видатки, а у 2021 році видатки спецфонду носили виключно капітальний характер – на реконструкцію та реставрацію інших

об'єктів (відмінними від житлового фонду (приміщень); у цілому затверджений бюджетом кошторис видатків спецфонду зріс на 171 485 грн., або на 172,46 %, а фактичні видатки кошторису за 2019-2021 рр. зросли на 222 396,78 грн., або на 458,71 %.

14. Характеризуючи у цілому рівень фінансового контролю органів державного управління, можна дійти висновку, що значна кількість суб'єктів контролю ще не забезпечує належну фінансову дисципліну. Така ситуація викликана у першу чергу тим, що діюча система фінансового контролю на місцевому рівні націлена перед усім на виявлення та фіксацію порушень, а не на їх попередження та профілактику.

СПИСОК ОСНОВНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атамас П.Й. Основи обліку в бюджетних установах. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2015. 288 с.
2. Дерев'янка С. І., Кузик Н.П., Олійник С.О., Ганяйло О.М. Аудит: навч. Посіб. Київ: ЦУЛ, 2016. 380 с.
3. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку. URL: <http://www.pro-u4ot.info>